

Kakskümmend aastat

„Uue Elu” kolhoosi

Eluraamatuga sammu

Astume eluraamatuga sammu!

Aasta ja kaks, aasta ja kaks! Lööb halastamatult sõna «aeg». Kakskümmend. On's see lühike või pikk? Seda me ise ei otsusta, vaid meie teod. Ja ikkagi on need niisugused, mille üle tuleb uhkust tunda.

Lööme pisukesegi akna ühe majandi kroonikasse. Vaatame 1948. aasta 6. aprilli «Viru Sõna» numbrit.

Loeme:

«2. aprill kujunes Aburi külaale pidupäevaks. Külavolinik Evald Kreegi talutare täitus inimestest, kes tulid kokku selleks, et panna alus

EERO LANGEMETS

uuele elule, rajada kollektiivmajapidamine.

Koosolek möödus asjalikus öhkonnas, otsused langetati kaalutult ja üksmeelselt.

Oluliseks päevakorrapunktiks oli kolhoosile nime andmine. Oma põllumajanduslikule artellile otsustati anda nimeks «Uus Elu», mis sümboliseeris murrangut küla ajaloos.

Põhikirja punktide kaupa läbi arutanud ja vastu võtnud, pani koosoleku juhataja sin. Kreek hääletusele põhikirja tervikuna. Nagu üks mees tõstis kolhoosnikud käed, hääletades uue põllu-

Möödunud reede õhtu oli «Uue Elu» kolhoosi rahval mõnevõrra erinev kui teistel päevadel. Istuti ühisesse suurde peolauda. Ulevaate kolhoosi kahekümne aasta sammudest andis esimees K. Metsson. Partei rajoonikomitee esimene sekretär R. Keer ütles kolhoosiperlele südamlikke tervitussõnu. Paljud tublid töönimesed võtsid vastu aukirjad. Ja siis järgnesid toostid ning RAM-i meeskvarleti mõnus kontsert.

majandusliku artelli põhikirja kinnitamise poolt.

Evald Kreek tegi ettepaneku valida kolhoosi esimeheks Aleksander Kadarplik.

Põllumajandusliku artelli juhatusse valiti peale Kadarpiku kolhoosnikud Eero Langemets, Evald Kreek, Heinrich Nurkse ja Amanda Mühlbaum.

Artellil on üheksa majapidamist ja 230 ha maad, sellest 163 ha viljakat põldu. Lüpsilehmi on 20, hobuseid 15 ja noorloomi 10.»

Nii pandi majandile nurgakivi...

Otsisin üles mehe, kes seisls kolhoosi hälli juures ja on olnud kõik need kakskümmend aastat hingegea põllumees. Ta oli ka kolhoosi teine esimees.

«Seltsimees Langemets, kuidas see juhtus, et teie kandi rahvas jõudis esimesena uue elu tunnetamise tõe juurde? On ju «Uus Elu» esimene kolhoos meie rajoonis.»

«Kes seda nüüd täpselt mäletab, kuid vabadel õhtutundidel sai ikka päris mehemoodi aru peetud. Kus need kõhklemissedki jäid. Esimest sammu pole ikkagi kerge astuda. Oleks mõnelt naabritlki kogemust näpata! Inimesed olid meil tõsised põllumehed ja nii me siis kindla otsuse tegimegi.»

«Kuidas nägi välja esimene tööpäev?»

«Kui mälu ei peta, siis hakkasime pihta hobusetalli kohendamisege. Et oleks koht, kuhu hobused kokku tuua.»

«Eks algul olnud muret kuhjaga. Pealegi veel 1952. ja 1953. a. sügis oma lõpmatu vihmapiadinaga.»

«Jah, kerge ei olnud. Puudusid ju kogemused. Mis neid masinaidki siis oli. Omaette sündmuseks kujunes see, kui saime esimese auto. Kuid bensiin, seda tuli arukalt kulutada. On meeles üks juhtum. Kiltsi jaamast oli vaja ära tuua 800 kilogrammi sordiseemet. Autot ei saanud saata. Kandejõud poole

suurem, mis ta tühjalt sõidab. Kogu kolhoosi peale oli ainult üks tarekuivati. Meestevägi käis isegi Tamsalus vilja kuuatamas. Ja kui Rakveresse väljakutse juhtus, eks siis saanud hommikul kell kolm hakatud hobust rakendama. Pikk tee minna. Eks neid juhtumeid olnud mitmeid. Kord jäi seatalitaja töölt ära. Tuli endal mõned päevad abis käia. Muidu oleksid jäänud sead söötmata. Ühel sügisel külvasime viiele hektarile rukist lihtsalt plaani pärast. Külvi jäi nii hiljaks, et oras ei jõudnudki nina mullast välja pista.»

«Niisuguseid kergeld tagaslööke ikka juhtub. Need kõik jäävad kasvurõõmude varju.»

«Meie kolhoosi pere on olnud töökas. See otsustabki edasimineku.»

Tagasiteel kohtan põllutöölist August Krihvlit.

Saadab tüdrt bussi peale.

«Neid sõidukeid liigub nüüd nii tihti justnagu linnas tramm.»

Muheleme. Aja sammu!

Kui buss on peatusest liikuma hakanud, läheb jutt lähenevale juubelile.

«Mis meie elul praegu viga. Eks mõnel aastal tegi meele mõruks ka. Kui traktorid, ja kombainid anti kolhoosi enda kätte, läks elu lahti. Palga üle ei tohi enam kurta. Saan lisaks veel üle 40 rubla pensioni. Lastel koolid priid. Ja ka see on hea, et põldudel hakkavad kort-sud vähenema.»

J. LAURAND

ja lüpsiti lehma kohta keskmiselt 3200 kg piima. Suurt tulu andsid majandile tööloomafarmid. Normipäeva tasuks maksti 70 kop., 2 kg vilja, 1 kg kartuleid jm. 1959. a. mindi üle rahalisele töötasule. Põlütöölised hakkasid saama 50, farmitöölised aga keskmiselt üle 100 rbl. kuus. Ehitati uusi tootmishooneid. Ulatuslikku tööd tõufarmide rajamisel ja loomakasvatuse arendamisel tegi sm. Ruuk. Hea tööga paistsid farmirahvast silma sm-d Vuntus, Kiisel, Vaagen, Randmäe jpt.

Alates 1961. aastast juhib kolhoosi energiline Kaarli Metsson. Tõusevad toodangunäitajad, kasvab kolhoosnikute heaolu. Teravilja kogutoodang ulatus läinud aastal 1566 tonnini. Head sissetulekut saab majand kanakasvatusest. Tähelepanu tulipunkti on võetud ehitustegevus ja tööde mehhaniseerimine. Pärast 1961. a. on ekspluatatsiooni antud viis elumaja (kokku 30 korterit).

on kuulsaks saanud ka väljapool majandi ja rajooni piire. Esikoht rajooni künnivõistlustel ja kolmas vabariigis annavad tunnistust, et Georg on oma ala tõeline meister. Temast ei taha sugugi maha jätta teine kange mehhanisaator Ulo Rätsep, kes on 19 aastat «Uues Elus» traktoristiametit pidanud. Hoolsad töömehed on ka mehhanisaatorid Endel Kundberg, Aleksander Rohtmets jt. Raske on kokku arvata kõiki nende meeste künni-, külvi- ja koristustööde hektareid. 20 aastat on põdu

Majandist ja selle inimestest

Kakskümmend aastat! Väikesest kolhoosirakukestest on saanud elujõuline ühismajand. Kui palju on kolhoosi elu nende aastatega muutunud. Ei saagi kõrnutada neid kaks aastakümnet tagasi olnud aegu, tingimusi ja saavutusi praegustega — nii palju on elu edasi läinud.

Kuid suurel tähtpäeval meenutatakse ka minevikku. Arvude keeles kujuneks see tagasivaade niisuguseks.

Kui 15—20 aastat tagasi koguti «Uue Elu» põldudel 6—7 ts teravilja, siis nüüd saadakse 23 ts. Aasta rahalise sissetuleku eest oleks siis saanud osta vaid paar autot, möödunud aastal laekus 560 000 rubla. Külvipind oli siis 124, nüüd 1576 ha. Mitmekümnekordistunud on veiste ja sigade arv. Ja töötasu — kurb märkida — peletas inimesi kolhoosi elust eemale. Mullu aga kujunes kolhoosnikute keskmiseks päevatasuks 4 rbl. 73 kop., koos preemiatega ja lisatasudega kasumist aga 5 rbl. 46 kop. Ja inimesi tuleb kolhoosi üha juurde.

Niivõrd on muutunud ajad ja tootmistingimused.

Pärast murrangulist 1953. aastat hakkas elu minema ülesmäge. Veelgi jõudsamaid edusamme hakkas majand tegema siis, kui 1955. a. sai esimeheks Heino Korkuta. Tunduvalt kasvasid külvipind ja saagikus, loomade arv ning produktiivsus. 1958. aastal saadi hektarilt 16 ts teravilja

H. KORKUTA

Tootmishoonetest on valminud Koonu kanala, Arina karjalaut ja aitkuivati, ehitamisel on töökoda ning elumaja. Kolhoos on viimastel aastatel muretsenud piisavalt põlütööriistu ja -masinaid.

Tulevikus jäävad põhiprobleemideks loomakasvatuse tõhusam edasiarendamine, saagikuse suurendamine ja tööde mehhaniseerimine. Kolhoosil on praegu komplekteeritud hakkaja kaader. See eeldab senisest kiiremat edasiminekut.

Aastad ja olud pole veenad olnud, kuid kolhoositöö nõuab alati tugevaid, maasse kiindunud inimesi. «Uue Elu» kolhoosis on palju töökaid ja tublisid inimesi, kellele pidupäeval kuuluvad paremad sõnad.

Traktorist-kombainer Georg Laaril on märkimisväärsed teened majandi saakide suurendamisel. Tema künnikunst

K. METSSON

harinud August Krihvel, tõelise maamehehingega inimese. Või jälle väsimatu põllutöeline Tõnu Krahu.

Lüpsjatöö on üks raskemaid. Adele Taitis, Miralda Aimse, Ida Külmallik, Hermiine Habakuk, Linda Kiisel jt. vääriavad igati kiitust, sest nemad on olnud lüpsjad peaaegu kakskümmend aastat. Eesrindlikud kanatalitajad Anita Randmäe ja Helmi Kundberg hooldavad praegu ligi 4500 kana. Anita Randmäe on töötanud kanatalitajana 17 aastat. Hilda Härma aga on olnud kolhoosi algusaastaisalates hea farmitöeline-loomakasvataja.

Hästi töötavad noorloomatalitajad Valentiina Homatova, farmijuhataja Vilma Tiitus, autojuhid sm-d Ojamaa ja Raidia. Palju on kolhoosi heaks teinud Aleksander Mäeots, Ida Laaneväli, Helmi Niigulas, Oie Raidla, pearaamatupidaja Otto Kalvet jt.

Suurel tähtpäeval kuuluvad neile selle eest parimad tänusõnad. Jõudu ja head tervist uuteks saavutusteks!

AUTASUSTAMISI

Seoses «Uue Elu» kolhoosi asutamise 20. aastapäevaga autasustasid EKP Rakvere Rajoonikomitee ja Rakvere Rajooni TSN Täitevkomitee kolhoosi organiseerimise initsiatiivgrupi liikmeid Eero LANGEMETSA, August KRIHVLIIT ja Georg LAARI aukirjaga.

Kanuaegse ja eeskujuliku töö eest autasustati EKP Rakvere Rajoonikomitee ja Rakvere Rajooni TSN Täitevkomitee aukirjaga «Uue Elu» kolhoosi lüpsjat Adele TAITSI, loomakasvatajat Hilda HÄRMAT ja kanatalitajat Anita RANDMAED.

Traktoristid U. RÄTSEP ja G. LAAR

Farmitöölaine HILDA HÄRMA